

Maa- ja metsätalousvaliokunta 16.3.2021/”Kotimaisen kalan edistämishjelma ja kalankasvatus”- Irja Skyten-Suominen

Suomalainen kalankasvatus:

Vuonna 2019 kasvatettiin noin 15,3 miljoonaa kiloa kalaa ihmisravinnoksi. Koko ruokakalatuotannosta yli 90 prosenttia oli kirjolohta (14,2 miljoonaa kiloa). Kirjoloheen tuotannon arvo oli 59,7 miljoonaa euroa ja siian 7,6 miljoonaa euroa. Koko ruokakalatuotannon arvo oli yhteensä 67,3 miljoonaa. Kasvatetun kotimaisen kalan osuus kulutuksesta n. 11%.

Kansallinen vesiviljelystrategian 2022 tavoite:

- Manner-Suomen tuotannon määrä nousee 20 milj. kg ja tuotannon arvo ylittää 100 milj. euroa. Manner-Suomen vesiviljelytuotannon kerrannaisvaikutukset ylittävät 350 milj. euroa
- Vesiviljelyn kasvu tapahtuu sopusoinnussa veden laatua koskevien velvoitteiden ja muiden ympäristötavoitteiden kanssa (ekologinen kestävyys)

Kotimaisen kalan edistämishjelma => Vesiviljelystrategia 2027

- tuotannon kasvu ei vaaranna vesistöjen hyvän tilan saavuttamista
- ohjelman tavoitteiden saavuttaminen onnistuu vain kalankasvatusta lisäämällä
- strategialuonnoksessa tavoitearvot 50 milj kg/a, arvo 250 milj/a

Kalankasvatus ja ympäristö:

- 1) Ilmastoystävällinen/ pieni hiilijalanjälki
- 2) Ekologisesti tehokkain tapa tuottaa eläinproteiinia
- 3) Kiertotalous, resurssitehokkuus
- 4) Sosiaalinen kestävyys

Suomessa vesiviljelyn merkittävimpänä ympäristövaikutuksena nähdään vesistöjen ravinnekuormitus. Kansalliset vesiensuojeluun liittyvät ympäristökuormituksen vähentämistavoitteet saavutettiin 2005. Suomen vesiviljelyelinkeino on ainoana toimialana saavuttanut HELCOMIN asettamat tavoitteet.

Suomen Itämeren ravinnekuormasta kalanviljelyn osuus on 1,9% P ja 0,9% N. Keskimääräinen ominaiskuormitus merialueen ruokakalatuotannossa 3,8 g P ja 38,7 g N per tuotettu kalakilo. (Hannu Kallioniemi, VarELY 2019)

” Kalankasvatuksen ravinnekuormitus on vähentynyt Suomessa merkittävästi, yli 70 prosenttia 1990-luvun alusta. Muuhun ravinnekuormitukseen verrattuna toimialan kuormitus on marginaalisen pieni.”(Luke)

Kalankasvatus kärsii kollektiivista rangaistusta –koska vesistöjen tila ei kohene tavoitteiden mukaisesti, eivät alan uudistukset ja kehitystyö pääse realisoitumaan tuotantomäärien lisäyksenä.

Viljelymenetelmä ei muuta kalan peruselintoimintoja. Kalan aineenvaihdunnan tuloksena veteen joutuva ravinne päästä ei riipu laitostyyppistä. Tähän ns. ominaiskuormitukseen voidaan vaikuttaa rehuja kehittämällä, jalostuksen kautta ja ruokintaa optimoimalla. Viljelymenetelmillä ja laitoksen teknisillä ratkaisuilla voidaan vaikuttaa laitoksen poistoveden käsittelyyn/ puhdistukseen.

Jokainen kalankasvattamo tarvitsee ympäristöluvan. Lupakäsittelyssä suhteutetaan laitoksen toiminta ympäristön sietokykyyn. Kaikkia kalanviljelylaitoksia ja niiden vaikutuksia ohjataan ja säädelään SIJAINNINOHJAUKSEN, YMPÄRISTÖLUVITUKSEN JA YMPÄRISTÖSEURANNAN KAUTTA

Ravinnepäästöjen vähentäminen, sitominen tai korvaaminen

- *Itämerirehu; ravinteiden kierrätys ja vähentäminen*
- *Kompensatioiden ja korvaavien toimenpiteiden kehittäminen, käyttöönotto ja huomioiminen luvituksessa*

Kiertovesikasvatus

- *RAS-tekniikka on vain osaratkaisu tuotannon lisäyksessä*
- *RAS-laitos ei ole täysin suljettu; sinne lisätään ja sieltä poistuu vettä. Laitoksen kuormitus riippuu poistoveden puhdistustehokkuudesta*
- *Kallis ratkaisu (investointi, käyttökulut), kannattavuus haasteena*
- *Suuri energiatarve (lämmitys/jäähdytys/veden kierrätys)*
- *Tekniikka edelleen kokeiluasteella; Suomessa mahdollisuudet ensisijaisesti poikastuotannossa.*
- *Isot lohikalat sopeutuvat huonosti – vaativat paljon allastilaa, runsaasti vettä, viileää vettä*
- *Ruokakalatuotannossa haasteena makuvirheet – aina raikastuskäsittely puhtaassa vedessä*

Avomeri- ja ulkosaaristokasvatus

- *Perinteisen verkkoallaskasvatuksen jatkokehitystä; koskee ruokakalatuotantoa*
- *Kasvatuspaikkojen lisäksi tarvitaan alueet tukitoiminnoille ja toimiva logistiikka*
- *Itämerirehun käyttö on resurssiviisasta kiertotaloutta*
- *Toimivia ja kustannustehokkaita menetelmiä ravinteiden poistoon verkkoaltaista /kasvatuspaikoilta ei ole => Korvaavat toimet ja kompensatiot käyttöön*

Tuotannon lisäämisen jarrut

- **YMPÄRISTÖLUVITUS**
 - *lupien saannin epävarmuus, lupaprosessin ennakoitavuuden puute*
 - *kesto ja kustannukset*
- **ELINKEINON ASEMA KAHDEN MINISTERIÖN TONTILLA**
 - *YM:n ja MMM:n ”rakentava vuoropuhelu” ei johda tuloksiin*
 - *epäselvät linjaukset heijastuvat ELY:jen toimintaan (Y- ja E-vastuualueiden näkemyserot)*
 - *ympäristötavoitteiden maalia siirretään kauemmas*
 - *kalankasvatuksen hyötyjä ja ympäristötavoitteiden saavuttamista ei lueta elinkeinon hyväksi*
- **KÄYTÄNNÖN TOIMIA JA PÄÄTÖKSIÄ PUUTTUU (VIELÄ)**
 - *kokonaisvaltainen tarkastelunäkökulma käyttöön; hyöty-haitta arviot*
 - *tarvitaan elinkeinopoliittisia ratkaisuja ja selkeitä linjauksia toimintatavoista*
 - *tutkimuksella ja teoreettisilla malleilla on merkityksensä kehitystyössä, mutta yritystoiminnassa tarvitaan markkinaehtoisia ja taloudellisesti kestäviä ratkaisuja*
 - *ulkomaiset käytännöt ja laitteistot sopivat harvoin suoraan Suomen oloihin /mittakaavakysymys*